

Cyberpesten

Commissie Jeugd, 17 juni 2021

Caroline Vrijens
Kinderrechtencommissaris

Cyberpesten

Een ernstig probleem

- Cijfers tonen dat dit een significant en ernstig probleem is
- Recentere onderzoeken tonen hogere cijfers van slachtoffers en daders
- Recent een aantal incidenten in de media met extreem zware gevolgen
- Blijvend onderzoek is nodig om dit op te volgen en verder in kaart te brengen

Een ernstig probleem

- Grote bevraging #jongerenovercorona in mei 2020 toonde dat hoewel het meemaken van geweld gestegen was, pesten zelf verminderd was.
- Terwijl kinderen en jongeren wel massaal online waren
- Hypothese dat cyberpesten zijn oorsprong vindt daar waar kinderen en jongeren elkaar ontmoeten: op school, in de sportclub, de jeugdbeweging, ...
- Wordt bevestigd door onderzoeken: DICA, 2013; 'Geweld, gemeten en geteld', Scholenonderzoek 2018

Welzijn van kinderen en jongeren onder druk

- Vaak genoemde reden voor het stellen van cyberpesterijen is dat men een grap wilde uithalen
- Kinderen en jongeren ervaren grote schaamte en angst wanneer ze gepest worden en durven hiermee vaak nergens aan te kloppen
- Tot op vandaag zeer grote verschillen tussen scholen, sportclubs, verenigingen in de aanpak van pesten
- Heel wat scholen, sportclubs, verenigingen ... zijn nog steeds sterk zoekende naar een adequate aanpak. Maken soms mogelijk ook kosten aan acties die weinig effect hebben.

Welzijn van kinderen en jongeren onder druk

- Schade en trauma bij kinderen die kunnen voortduren tot in de volwassenheid
- Welzijn en leren dat verstoord wordt
- Cruciaal de gevoelens van kinderen of jongeren ernstig te nemen. Dat kinderen het gevoel krijgen dat ze er niet alleen voor staan. Het is voor de gepeste vaak een heel grote stap om hulp te vragen.
- Belang van een beleid binnen onderwijs en vrije tijd om pesten en ander grensoverschrijdend gedrag aan te pakken en te voorkomen.

Meldingen rond cyberpesten

- Recent in de actualiteit extreme situaties van suicides van jonge mensen na het uitlekken van naaktbeelden of beelden van seksueel geweld. Ouder van medeleerling contacteerde de Klachtenlijn. En nog andere ouders ook die week met bezorgdheden.
- CKG begeleidt een gezin waarvan de 14-jarige dochter door haar lief aangezet werd om naaktfoto's te laten maken. Toen hun relatie uit was, verspreidde die jongen de foto's op school. Het meisje werd slachtoffer van zwaar pestgedrag. Het meisje meldde het aan de zorgcoördinator en de directeur, maar die deden niets.

Meldingen rond cyberpesten

- Recent melding van een vader: zijn dochter van 11 heeft een vals TikTok account aangemaakt omdat ze ruzie had met een vriendinnetje en heeft er zaken opgezet om vriendinnetje te pesten. Drempels om account te verwijderen.
- Candice (14) wordt al maanden gepest door meisjes van haar klas. Samen met haar moeder meldde ze dat bij de directeur. De leerlingbegeleider en de directeur praatten eens met de meisjes en daarmee is de kous af. Op school houden de meisjes zich nu wat in om geen sanctie op te lopen. Maar na schooltijd wordt het alleen maar erger.

Wat vragen jongeren?

- Jongeren vragen transparantie: Wat gebeurt er met melding? Wat is het beleid van de school, de sportclub, de vereniging, ...?
- Jongeren willen op een positieve manier kunnen opkomen voor zichzelf of voor een ander, maar weten niet altijd goed hoe ze dat moeten doen.
- Jongeren verwachten dat volwassenen op dezelfde manier omgaan met cyberpestproblemen als met 'offline' pestproblemen.

Aanbevelingen European Network of Youth Ambassadors, ENYA 2019

- Belangrijk dat zowel het slachtoffer als de dader ondersteuning krijgen en om te focussen op preventie, eerder dan op het straffen
- Het creëren van een veilige en open omgeving op school kan online pesten voorkomen
- “Doe het gewoon niet” houdingen wanneer het over sexting gaat, werken niet en gaan voorbij aan de alledaagse leefwereld jongeren
- Scholen zouden dit onderwerp aan bod moeten laten komen in lessen seksuele opvoeding of in lessen over digitale media.
- Ook volwassenen moeten meer geïnformeerd worden over sexting en online pesten

Aanbevelingen

Kinderrechtencommissariaat

- Inzetten op **preventie, mediawijsheid en informatie rond privacywetgeving**: lange termijn acties en sensibilisering rond cyberpesten, sexting, ... blijven heel erg nodig
- **Taboe opheffen** en het bespreekbaar maken thuis, op school, in de sportclub, vereniging, ... (slachtoffers zijn niet schuldig)
- De link met **hulpverlening**: nood aan een doorgedreven inzet op sensibilisering en preventie maar ook hulpverlening en op werken aan veerkracht

Aanbevelingen Kinderrechtencommissariaat

- Mensen **bewust maken van hun rol als omstaander**. Cyberpesten is een groepsgebeuren. Kinderen en jongeren; onderwijsprofessionals, begeleiders van jeugdbewegingen, trainers in sportclubs hiervan bewust maken
- **Aanbieders van sociale media, de platformen, de bedrijven hebben een grote verantwoordelijkheid** om het uploaden en verspreiden van dergelijke beelden te voorkomen. Ze moeten snel en doeltreffend ingrijpen als ze wel gepubliceerd worden en een doeltreffend klachtenmechanisme organiseren.

Concreet

- Nood aan een **pestbeleid in elke school, club, vereniging**, gebaseerd op evidence based methodieken
- Nood aan een **Kenniscentrum Pesten** om hierin te ondersteunen
- **Aandacht voor welbevinden in het schoolteam**, bij de leerlingen en in de lesinhoud en klasgesprekken.
- **Smartphonebeleid** op school en in vrije tijd
- **Rechtspositie/leerlingenstatuut** verankert rechten en verantwoordelijkheden
- **Onderwijsinspectie**: aandacht voor beleid tegen (cyber)pesten bij elke doorlichting

Aanbevelingen internationaal/ europees

- **Afweging protectie, provisie, participatie**
- General Comment nr. 25 VN Kinderrechtencomité over de rechten van kinderen in de digitale omgeving (maart 2021):
<https://www.ohchr.org/EN/HRBodies/CRC/Pages/GCChildrensRightsRelationDigitalEnvironment.aspx>
- Aanbeveling VN Kinderrechtencomité:
childrenandbusiness.org
- Standpunt 2019 Belfast van het Europees Netwerk van Kinderombudsmannen (ENOC): [ENOC-2019-Statement-on-Childrens-Rights-in-the-Digital-Environment.pdf](https://www.enoc.europa.eu/sites/default/files/ENOC-2019-Statement-on-Childrens-Rights-in-the-Digital-Environment.pdf)
- Concluding observations on the combined fifth and sixth reports of Belgium (2019)